

Juiste doelstellingen, foute analyse

Mia De Vits

Algemeen Secretaris ABVV

In zijn editoriaal voor *Samenleving en politiek* nr.4, jg.4/1997 neemt volksvertegenwoordiger Hans Bonte een veelbelovende aanloop: " (...) de actievoerende werknemers van Renault-Vilvoorde (...) slaagden in een paar weken in iets wat politici de voorbije jaren nauwelijks konden: Europa een sociaal geweten schoppen (...)". Klare taal, dat wel, maar niet helemaal correct. Niet Europa, maar diegenen die politieke verantwoordelijkheid dragen voor de uitbouw van Europa moeten een sociaal geweten geschopt worden. Het Europa van vandaag is immers net zomin als de mondialisering van de economie, zomaar het gevolg van ongrijpbare economische krachten die de politieke macht schaakmat hebben gezet. Het is "in even belangrijke mate het gevolg van keuzes en beslissingen genomen tijdens de laatste drie decennia. Het zijn deze keuzes die er de oorzaak van zijn dat de politieke macht zichzelf voor een deel buitenspel heeft gezet" [1]. Het zijn deze keuzes die de vakbondswerking voor reusachtige nieuwe uitdagingen hebben geplaatst.

Net daarom verwijten de werknemers 'de politiek' een zekere schijnheiligheid in de verontwaardiging over de aangekondigde sluiting van Renault-Vilvoorde: jarenlang is er niets gebeurd om dergelijke brutale beslissingen te bemoedigen. Net daarom was de betoging van 16 maart ook een aanklacht tegen het gebrek aan politieke wil om een sociaal en fiscaal Europa uit te bouwen en een Europees relancebeleid te voeren.

De lezer die hoopt dat Bonte dit bedoelt en die vol verwachting uitkijkt naar de strategie die de volksvertegenwoordiger zal ontvouwen om via de SP en de Partij van Europese Socialisten (PES) concrete stappen te zetten naar een sociaal Europa, komt echter bedrogen uit. Bonte verlaat resoluut het domein waarvoor hij zelf verantwoordelijkheid draagt: Hij voelt zich blijkbaar alleen geroepen om plannen te maken voor de

toekomstige vakbondswerking, waarvoor hij een aantal doelstellingen formuleert. Helaas steunen die op een foute, ietwat wereldvreemde analyse, die meer verwarring sticht dan inzicht geeft.

Eenheid van de werknemers

ABVV en ACV beseffen dat eenheid van de werknemers de slagkracht van de vakbond verhoogt. De behoefte aan een zo hecht mogelijke samenwerking steunt niet alleen op theoretische grondslagen, maar wordt ook steeds meer een praktische en organisatorische noodzaak, naarmate er een Europese vakbeweging wordt uitgebouwd. In heel wat comités van het Europees Vakverbond (EVV) en bestuursorganen van nevenorganisaties heeft de Belgische vakbeweging slechts recht op één mandaat. Afspraken over taakverdeling en te verdedigen beleids-opties tussen beide bonden zijn dus onvermijdelijk. Georges Debunne verkondigde twintig jaar geleden al dat ABVV en ACV getrouwd waren op Europees vlak en dat het onbegrijpelijk was dat dit op het nationale vlak niet kon.

Het is echter niet voldoende iets te willen opdat het ook gerealiseerd zou worden. Hoewel het ABVV duidelijk kiest voor gemeenschappelijke onderhandelingen en acties met het ACV, moeten we vaststellen dat het gemeenschappelijk vakbondsfront voortdurend heen en weer slingert tussen eigenheid en eenheid. Het is dus een proces van vallen en opstaan.

Streven naar eenheid kan niet herleid worden tot ontmoetingen en afspraken aan de top van de bonden. Dat heeft in de politiek niet gewerkt en dat werkt ook niet in het middenveld. Reeds in 1976 schreef Luc Huyse dat een progressief front door een fusie van de reuzen (de twee vakbonden, de ziekenfondsen en uiteindelijk ook de partijen) niet haalbaar is. Het ineengroeien moet aan de basis gebeuren [2]. Norbert De Batselier

en Maurits Coppieters kozen daarom terecht voor een andere weg: zij werkten eerst de krachtlijnen voor een toekomstproject uit, dat de basis zal vormen om te werken aan een progressieve alliantie.

Dit is ook de lange en moeilijke weg die het gemeenschappelijk vakbondsfront bewandelt. Aan de basis wordt door duizenden militanten dagelijks samengewerkt rond punctuele problemen. De centrales werken aan gemeenschappelijke eisenbundels en de interprofessionele gelegingen proberen gemeenschappelijke programma's en, indien nodig, gemeenschappelijke acties uit te werken. Geen van beide organisaties wil hierbij zijn eigenheid opgeven. Verschillen inzake representativiteit in de drie gewesten en inhoudelijke en tactische discussies houden de slinger tussen eenheid en eigenheid voorsnog in beweging. Het is een illusie te hopen, zoals Bonte doet, dat die slinger gestopt kan worden door een gesprek tussen Peirens en Nollet. Belangrijker is dat blijvend en in alle openheid gewerkt wordt aan het zoeken en verstevigen van de eenheid. Maar dat is een werk van lange adem, van top en basis, van militanten en van studiediensten.

Over studiediensten en vakbondsleiding

De lichtzinnigheid van Bontes stellingen wordt ondraaglijk als hij de werking van de studiediensten van beide vakbonden en de rol van de vakbondsleiding in grote sociale conflicten op de korrel neemt. Wat bedoelt hij als hij schrijft dat "de vakbonden concrete alternatieven moeten formuleren wanneer ze geconfronteerd worden met patronale eisen"? Hopelijk bedoelt hij daarmee niet dat de studiediensten voortaan bij elke bedrijfsherstructurering of bij alle voorstellen van sluiting van onderneming geacht worden tussen te komen en alternatieven uit te werken. Studiediensten als alternatief management dus. Wonderboys en -girls die op elk moment de concrete situatie van bedrijf en sector onder de knie zouden moeten hebben en in de clinch zouden moeten gaan met een bedrijfsleiding die dikwijls op wereldschaal opereert.

Als dat is wat hij bedoelt, lijkt Bonte er een nogal wereldvreemde visie over de opdracht van een syndicale studiedienst op na te houden. Syndicale studiediensten hebben als taak globale al-

ternatieven en tegenstrategieën uit te werken. Dat gebeurt meestal in gemeenschappelijk vakbondsfront. De vakbondsvoorstellen over - bijvoorbeeld - werktijdverkorting en alternatieve financiering van de sociale zekerheid worden door de werkgeversorganisaties overigens niet op basis van technische, maar op basis van ideologische motieven bestreden. Het probleem is dus niet, zoals Bonte lijkt te insinueren, dat het de studiediensten van de vakbonden aan "expertise ontbreekt om de veelal juridisch-technische argumentatie van de werkgevers te kunnen weerleggen". Het ontbrak de vakbonden wel dikwijls aan steun in de politieke wereld om de taboes van de werkgevers te doorbreken en de discussie een meer wetenschappelijke in plaats van ideologische benadering te geven.

Echt gortig wordt het ten slotte als Bonte de kloof tussen basis en vakbondstop en de afwezigheid van de vakbondsleiding in de sociale conflicten op ondernemingsniveau hekelt. Op een ogenblik dat de media, zelfs in Vlaanderen, de bemiddelingsrol van de ABVV-voorzitter in het dossier-Clabecq beklemtonen, is zo'n een uitspraak onbegrijpelijk. Beweren dat de syndicale leiding schrik heeft van haar eigen achterban is lasterlijk. Iedereen ziet dat Michel Nollet niet alleen in alle duidelijkheid het gewelddadig optreden in het conflict-Clabecq veroordeeld heeft, maar ook dat hij, tegen de plaatselijke vakbondsafvaardiging in, alles in het werk heeft gesteld om de besluitvorming over het bemiddelingsvoorstel democratisch te laten verlopen. Deze tussenkomst was echter uitzonderlijk. In een goede vakbondswerking is het onmogelijk en ongewenst dergelijke initiatieven op systematische schaal te organiseren. Bij Clabecq was het toch nodig, omdat er sterke aanwijzingen waren dat er een kloof kon ontstaan tussen de syndicale afvaardiging die voor een strategie leek te kiezen die aanstuurde op een uitzichtloos conflict en de basis die een werkbare oplossing nodig heeft. Het is de rol van een syndicale delegatie een zo goed mogelijke machtsverhouding te ontwikkelen om de belangen van de werknemers te verdedigen, niet om de werknemers te bombarderen met slogans die geen juiste analyse van de situatie geven en een oplossing verhinderen. Op

een bepaald ogenblik moet er een voorstel geformuleerd worden dat de beste kansen biedt voor een menswaardige oplossing van het conflict. De toekomst van de werknemers en hun kinderen is zoveel belangrijker dan de politieke strategie van sommige delegees. Dit alles rechtvaardigde een optreden van de vakbondsleiding in het dossier-Clabecq.

In het conflict bij Renault is het optreden van de vakbondsleiding veel discreter geweest. De lokale vakbondsmensen en de betrokken centrales voerden er immers een voorbeeldige strijd. De vakbondleiding is wel tussengekomen om die strijd een interprofessioneel verlengstuk te geven. Wij kloegen de inbreuken van de Renault-directie aan bij de OESO-Commissie die belast is met de gedragscode t.a.v. MNO, eisten een herziening van de wetgeving over sluiting van ondernemingen. Wij organiseerden bovendien de betoging van 16 maart en hebben alles gedaan wat in onze macht lag om die betoging een Europees karakter te geven. Voor al deze acties maakten wij overigens, zoals Bonte vraagt, gebruik van de middelen waarover we beschikken: onze studiedienst, onze internationale contacten en onze mandaten. We hebben de strijd van de Renault-arbeiders dus gesteund en geprobeerd ze te ver-

sterken waar we dat konden (eisen naar de regering, vraag voor steun van het EVV en het IVVV), maar met respect van de structuren van de organisatie. Bij bedrijfsconflicten spelen de syndicale delegatie en de vakcentrale de voornaamste rol. Bonte zou moeten weten dat dit de normale gang van zaken is, temeer nu er zoveel gesproken wordt over de rol van het 'middenveld'.

Tot slot

Wij blijven ijveren voor een sterk en duurzaam gemeenschappelijk vakbondsfront en voor een echte slagkrachtige Europese vakbeweging. De slingerbeweging tussen eenheid en eigenheid zal slechts tot rust komen als er volledige duidelijkheid en eensgezindheid komt over de vraag welke vakbond gewenst is. In zijn artikel behandelt Bonte dit fundamentele probleem niet. Hij vervalt in lichtzinnige aanvallen op de studiediensten en de syndicale leiding. Voor ons is het dus geen constructieve bijdrage aan dit fundamentele en zo noodzakelijke debat. Spijtig!

[1] R. Coolsaet, Macht en mondialisering. In: *Samenleving en politiek*, nr.9, jg.3/1996, blz.23.

[2] L. Huyse, *De lange weg naar Neufchâteau*. Blz.160.